

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумська обласна рада
Комунальний заклад
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Кафедра педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з навчально-
методичної роботи

С.М. Панченко

“1” вересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОРПОРАТИВНА ЕТИКА ТА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

(Шифр за ОПП: ОК 14)

галузі знань 07 Управління та адміністрування

спеціальність 073 Менеджмент

освітньо-професійна програма Менеджмент і адміністрування

факультет підвищення кваліфікації та перепідготовки

Кредитно-трансферна система
організації навчального процесу

Робоча програма з навчальної дисципліни «Корпоративна етика та соціальна відповідальність» для студентів за галуззю знань 07 Управління та адміністрування, спеціальність 073 Менеджмент, освітньо-професійна програма Менеджмент і адміністрування. – Суми, 2023.

Розробники: Кожем'якіна І. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту КЗ СОІШО

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту

Протокол № 1 від «31» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:
Єфремова Г.Л.
«31» серпня 2023 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	нормативна
Модулів – 2 Змістових модулів – 6	Спеціальність 073 Менеджмент Освітньо-професійна програма «Менеджмент та адміністрування»	Рік підготовки:
Індивідуальне науково-дослідне завдання – презентація PowerPoint або реферат		2-й
Загальна кількість годин – 90 годин		Семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,7 самостійної роботи студента – 8		1-й
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Лекції
		14 год.
		Практичні, семінарські
		16 год.
		Самостійна робота
		60 год.
		Вид контролю: залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Корпоративна етика та соціальна відповідальність» є формування у студентів магістратури знаннєвої складової управлінської, комунікативної, соціокультурної та організаційної компетентностей, яка передбачає розуміння сутності, функцій та принципів корпоративної етики, знання сучасних етичних норм корпоративної взаємодії, структурних складових функціонування корпоративного етичного кодексу; технологій розвитку корпоративної етики організації (підприємства). А також формування та розвиток компетентнісної складової практичних вмінь і навичок аналізу професійних ситуацій й прийняття рішень з етичної поведінки; дослідження рівня корпоративної етики організації (підприємства); розробки корпоративного кодексу та авторського варіанту фірмового стилю впізнаваності організації (підприємства).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- зміст, задачі та структуру курсу; термінологічний апарат дисципліни;
- принципи та цінності корпоративної етики;
- сучасні норми корпоративної етики;
- типи навичок корпоративної етики;

- основи сучасного ділового етикету;
- структурні складові кодексу корпоративної етики;
- механізми адаптації кодексу корпоративної етики підприємства (організації) до внутрішнього і зовнішнього середовища;
- можливості підвищення ефективності діяльності підприємства (організації) на основі кодексу корпоративної етики;
- інноваційні методики, техніки й прийоми розвитку корпоративної етики та підтримки етичного статусу підприємства (організації);
- методів стимулювання працівників до дотримання корпоративної етики підприємства (організації);
- обов'язки керівника підприємства (організації) щодо підтримки етичного статусу підприємства (організації);
- роль керівника підприємства (організації) у розвитку корпоративної етики підприємства (організації).

вміти:

- розвивати м'які навички та професійні компетентності;
- формувати індивідуальний стиль управління;
- розвивати практичні навички корпоративної етики;
- керувати часом та організовувати роботу;
- проявляти ініціативу та бути проактивним;
- ефективно спілкуватися з партнерами та колегами (працівниками і керівниками);
- розвивати здатність критично мислити та вирішувати проблеми;
- вчитися та професійно розвиватися;
- розвивати відповідальність за власну ефективність;
- ставити перед собою чіткі цілі та завдання;
- виявляти повагу до колег, навіть якщо ви не згодні з їх позицією;
- демонструвати професіоналізм і поважати культуру компанії в усіх ситуаціях;
- аналізувати професійні ситуації й приймати рішення з етичної поведінки;
- підтримувати етичний статус підприємства (організації);
- ефективно застосовувати інноваційні методики, техніки й прийоми розвитку корпоративної етики підприємства (організації);
- використовувати інформаційно-комунікаційних технології у розвитку корпоративної етики та підтримки етичного статусу підприємства (організації);
- вирішувати управлінські (адміністративні) завдання з опорою на кодекс корпоративної етики підприємства (організації).
- прогнозувати можливості підвищення ефективності діяльності підприємства (організації) та його розвитку на основі кодексу корпоративної етики.

Дисципліна спрямована на формування таких програмних **компетентностей**:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність до спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети

ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів.

СК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани.

СК3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного само менеджменту.

СК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації.

СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК6. Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми.

СК8. Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом.

Додатково для освітньо-професійної програми

СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.

СК10. Здатність до управління організацією та її розвитком.

Дисципліна зорієнтована на такі **програмні навчальні результати**:

ПНР1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

ПНР2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення.

ПНР3. Проектувати ефективні системи управління організаціями.

ПНР6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.

ПНР7. Організувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті.

ПНР9. Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами.

ПНР10. Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач.

ПНР11. Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу

Додатково для освітньо-професійної програми

ПНР13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Корпоративна етика. Соціальна відповідальність.

Тема 1. Сучасна корпоративна етика. Принципи та цінності. Принцип соціальної відповідальності.

Тема 2. Сучасні норми корпоративної етики. Діловий етикет.

Тема 3. Кодекс корпоративної етики як інструмент стратегічного управління організацією (підприємством).

Змістовий модуль 2. Технології розвитку корпоративної етики

Тема 4. Навички корпоративної етики та інструменти їх формування.

Тема 5. Сучасні технології, методи та прийоми розвитку корпоративної етики та підтримки етичного статусу організації (підприємства).

Тема 6. Впізнаваність фірмового стилю як ефективність зв'язку з громадськістю в контексті соціальної відповідальності.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма навчання			
	Усього	у тому числі		
л		пр.	с/р	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. Корпоративна етика. Соціальна відповідальність.				
Тема 1. Сучасна корпоративна етика. Принципи та цінності. Принцип соціальної відповідальності.	9	2	2	5
Тема 2. Сучасні норми корпоративної етики. Діловий етикет.	11	4	2	5
Тема 3. Кодекс корпоративної етики як інструмент стратегічного управління	16	2	4	10

організацією (підприємством).				
Разом за змістовим модулем 1	36	8	8	20
Змістовий модуль 2. Технології розвитку корпоративної етики.				
Тема 4. Навички корпоративної етики та інструменти їх формування.	11	2	4	5
Тема 5. Сучасні технології, методи та прийоми розвитку корпоративної етики та підтримки етичного статусу організації (підприємства).	14	2	2	10
Тема 6. Впізнаваність фірмового стилю як ефективність зв'язку з громадськістю в контексті соціальної відповідальності.	9	2	2	5
Разом за змістовим модулем 2	34	6	8	20
Усього годин	70	14	16	40
ІНДЗ	20	-	-	20
Усього годин	90	14	16	60

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сучасна корпоративна етика. Принципи та цінності. Принцип соціальної відповідальності.	2
2	Тема 2. Сучасні норми корпоративної етики. Діловий етикет.	2
3	Тема 3. Кодекс корпоративної етики як інструмент стратегічного управління організацією (підприємством).	4
4	Тема 4. Навички корпоративної етики та інструменти їх формування.	4
5	Тема 5. Сучасні технології, методи та прийоми розвитку корпоративної етики та підтримки етичного статусу організації (підприємства).	2
6	Тема 6. Впізнаваність фірмового стилю як ефективність зв'язку з громадськістю в контексті соціальної відповідальності.	2
Разом		16

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сучасна корпоративна етика. Принципи та цінності. Принцип соціальної відповідальності.	5
2	Тема 2. Сучасні норми корпоративної етики. Діловий етикет.	5

3	Тема 3. Кодекс корпоративної етики як інструмент стратегічного управління організацією (підприємством).	10
4	Тема 4. Навички корпоративної етики та інструменти їх формування.	5
5	Тема 5. Сучасні технології, методи та прийоми розвитку корпоративної етики та підтримки етичного статусу організації (підприємства).	10
6	Тема 6. Впізнаваність фірмового стилю як ефективність зв'язку з громадськістю в контексті соціальної відповідальності.	5
Разом		40

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне науково-дослідне завдання студента з навчальної дисципліни є однією із складових його самостійної роботи та сприяє поглибленому вивченню магістрантом теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використовувати знання для вирішення професійних практичних завдань та оформляється як науковий реферат або мультимедійна презентація з подальшим захистом.

Тематика наукового реферату (презентації):

1. Базові етичні принципи ведення бізнесу.
2. Бізнес-етика організації, фірми, підприємства.
3. Бізнес етикет: сутність, правила.
4. Ділова етика в міжнародному бізнесі.
5. Етика конфлікту. Методи вирішення конфліктів у сучасних професійних практиках.
6. Етика поведінки керівника.
7. Етика поведінки співробітників.
8. Етика спілкування.
9. Етика сучасного бізнесу.
10. Етикет у міжнародних ділових стосунках.
11. Етичні норми ділового спілкування
12. Кодекс корпоративної етики: призначення, принципи укладення.
13. Корпоративна соціальна відповідальність.
14. . Методи формування корпоративної етики організації (підприємства).
15. Можливості сформованих м'яких навичок (soft skills) для розвитку корпоративної етики.
16. Норми і правила етичної поведінки у бізнес-діяльності.
17. Основні функції корпоративної етики.
18. Основні цінності формування корпоративної етики.
19. Особливості американській концепції етики бізнесу
20. Переваги наявності навичок дотримання корпоративної етики.
21. Проблеми сучасної етики.

22. Специфіка та роль етичної категорії «довіра».
23. Управлінські рішення. Технології прийняття рішень на основі кодексу корпоративної етики.
24. Форми викладу кодексів корпоративної етики.
25. Форми впровадження корпоративної етики.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Словесні методи (лекція, пояснення, бесіда).
2. Методи візуалізації (наочні): ілюстрування (робота з онлайн дошкою Wiaborde, створення «хмари слів» онлайн); демонстрування (електронні мультимедійні презентації, відеоролики з мережі Internet).
3. Практичні методи (практична робота, вправи (усні, письмові, графічні), тестування).
4. Метод моделювання.
5. Метод Case-studies (ситуаційний аналіз).

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання навчальних досягнень студента здійснюється у формі заліку.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

<i>Поточне тестування та самостійна робота</i>						<i>Сума</i>
Змістовний модуль №1			Змістовний модуль № 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	100
15	15	15	20	20	15	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
91 – 100	A	відмінно	зараховано
81-90	B	добре	
71-80	C		
61-70	D	задовільно	
51-60	E		
31-50	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-30	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Презентації за лекційними темами.

2. Ділова документація «Кодекс підприємства (організації)».
3. Управлінські ситуації («Як справи?», «Розмова з керівником», «Одяг ділової людини», «Візитівка»).
4. Онлайн інструменти (інтерактивна дошка «Мій настрій», «Ранкова кава», «Колесо рефлексії»).
5. Картинки для візуалізації практичних завдань.
6. Діагностичні та тестові вправи для саморозвитку.

12. ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

1. Аболіна Т., Нападиста В., Рихліцька О. Прикладна етика. Навч. посібник / За наук. ред. Панченко В.І. Київ: «Центр учбової літератури», 2012. Розділ 1. С.7-40.
2. Балджи М.Д. Етика бізнесу: навчальний посібник. Київ : ФОП Гуляєва В.М., 2021. 332с.
3. Гарбар Ж. В., Мазур К. В., Мостенська Т. Г. Корпоративне управління та соціальна відповідальність. Ч. 2. Корпоративна соціальна відповідальність : навч. посіб. Вінниця : ВНАУ, 2020. 228 с.
4. Етика. Естетика.: Навч. посібник / за наук. ред. Панченко В.І. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. Розділ 1. С. 6-22.
5. Ломачинська І.М., Рихліцька О.Д., Барна Н.В. Основи корпоративної культури. Навч. посібник. Київ, 2011. 480с.
6. Плотніченко С. Р. Основи ділового етикету та протоколу: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти. Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2021. 200 с.
7. Прищак М. Д., Лесько О. Й. Етика та психологія ділових відносин: навч. посібник. Вінниця : ВНТУ, 2016. 151 с.
8. Професійна і прикладна етика : навч. посіб. за заг. ред. Коцура В. П. Переяслав Хмельницький, 2016. 314 с.
9. Професійна та корпоративна етика. Навч. посібник / Нападиста В, Шинкаренко О, Рогожа та інші (за ред Панченко). Київ: «Київський університет», 2019. 368 с.
10. Савельєв В. П. Етика: навч. посібник. Рекомендовано МОН України. 2017. 279 с 16. Сагайдак О. П. Дипломатичний протокол та етикет: Підручн. 2-ге вид., оновл. і доп. К., 2017. 326 с.
11. Сливка О. А. Корпоративна етика як інструмент ефективного управління персоналом організації. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2017. № 1. С. 114-119.
12. Сушик І.В., Сушик О.Г., Мартинюк Я.М., Вісин В.В. Етика бізнесу: навч. посіб. Луцьк: РВВ Луцький НТУ, 2019. 268 с.
13. Теоретичні проблеми сучасної етики: навч. посіб. для студ. ВНЗ / [Т.Г. Аболіна, І.В. Васильєва, А.М. Єрмоленко та ін.]. 2-ге переробл. Та доповн. Київ: ВД «Авіцена», 2013.
14. Йонас Х. Принцип відповідальності. Досвід етики для технологічної цивілізації. Айрис-пресс, 2004.

15. Frey R.G., Wellman Ch.R. (eds.) A Companion to Applied Ethics. Oxford, Blackwell Publishing, 2005.
16. Singer P. Practical Ethics. Cambridge : Cambridge University Press, 2011. 356 p..

Допоміжна

1. Гагалюк О. Шляхи підвищення культури підприємництва або «корпоративна етика» як засіб виховання бізнесмена. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 2. С. 177-182.
2. Глобальний договір ООН. URL : <http://www.globalcompact.org.ua/ua/about/what>
3. Гриценко Н. В. Апарат композиції корпоративної етики в управлінні. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2019. № 65. С. 220-227.
4. Кодекс законів про працю України. Верховна рада УРСР; Кодекс України, від 10.12.1971 р. № 322-VIII, поточна редакція – Редакція від 09.05.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
5. Кліпкова О.І., Кіндзера Р.Б. Корпоративна культура як основа для формування кодексу корпоративної етики. *Вісник Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова*. 2018. Т. 23. Вип. 5(70). С. 90-94.
6. Комарова К.В., Ковальчук Н.В. Соціальна відповідальність як складова стратегії розвитку бізнесу на підприємствах України. *Інноваційна економіка*. 2016. № 5-6. С. 25-30.
7. Красніцька Г. М. Корпоративна етика в сучасній організації. *Гілея :наук. вісн*. 2015. Вип. 102. С. 223-226.
8. Про правила етичної поведінки: Закон України від 17.05.2012 р. № 4722-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4722-17#Text>.
9. Сливка О. А. Корпоративна етика як інструмент ефективного управління персоналом організації. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2017. № 1. С. 114-119.
10. Стратегія сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на період до 2020 року. URL : http://svb.ua/sites/default/files/201309_strategiya_spriyannya_rozvitku_svb_v_ukrayini.pdf

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Леонова О. Корпоративна етика: що це і навіщо вона потрібна в 2020 році. *Нурма : блог*. 2020. 10 січ. URL : <https://hurma.work/blog/korporativna-etikashho-cze-i-navishho-vona-potribna-v-2020-roczii/>
2. Омельчук Я. Кодекс етики як елемент корпоративної культури компанії. *Ліга : блоги*. 2019. 29 лип. URL : <https://blog.liga.net/user/iaomelchuk/article/34062>
3. Пучкова С. І. Методи підвищення етичного рівня бізнес-організації. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?>
4. Харун О.А., Матюх І.А. Кодекс корпоративної етики як один із чинників формування іміджу підприємства. *Інфраструктура ринку* :

електрон.наук.-практ. журн. 2018. Вип. 24. С. 286-291. URL : http://www.marketinfr.od.ua/journals/2018/24_2018_ukr/50.pdf

5. Чумак А.Л. Проблема сучасних ціннісних засад професійних етичних кодексів (включаючи аналіз концепції Г.Зеха)

http://www.nbuiv.gov.ua/Articles/Kultnar/knp89/knp89_138-141.pdf

6. Шрамко Ярослав. Актуальні проблеми сучасної прикладної етики. *Актуальні проблеми духовності: зб. наук. праць* / Ред.: Я.В.Шрамко. Кривий Ріг : КДПУ, 2023. Вип. 24. С. 9–22. URL : file:///D:/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%B7%D0%BA%D0%B8/Aktualni_problemi_sucasnoi_prikladnoi_etiki.pdf

7. Moriarty J. Business Ethics. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Fall 2021 Edition / Edward N. Zalta (ed.). URL: <https://plato.stanford.edu/archives/fall2021/entries/ethics-business/>.